

Blink Nederlands – PTA en lessenseries leerjaar 4

Toelichting programma van toetsing en afsluiting (PTA) voor vmbo leerjaar 4

Het PTA heeft twee functies:

1. de school informeert leerlingen en ook ouders/verzorgers, docenten en directie over de inhoud, vorm, weging etc. van het schoolexamen. Het PTA dient daarom voor leerlingen zo leesbaar en helder mogelijk te zijn.
2. de school verantwoordt met het PTA de inrichting van het schoolexamen aan de inspectie.

Het PTA bevat enkel afsluitende schoolexamentoetsen die onderdelen van de examenprogramma's op 'eindniveau' toetsen. Het afsluitende karakter kenmerkt zich door:

- summatieve toetsen, dus geen voortgangs- en diagnostische toetsen, huiswerkopdrachten en beoordeling van aanwezigheid, te laat komen etc.;
- een beperkt aantal toetsen per vak, dus geen stapeling van kleine tussentoetsen;
- toetsing hoofdzakelijk in het examenjaar.

[Bron: SLO.nl]

Voorbeeld-PTA's Blink Nederlands

In de pagina's hierna vind je voorbeeld-PTA's voor klas 4 van vmbo-b, vmbo-k en vmbo-gt. Het voorbeeld-PTA is gestoeld op:

- Examenprogramma Nederlands [\[link\]](#)
- Syllabus Nederlands vmbo 2025 [\[link\]](#)
- Uitgave: *Wat moet en wat mag? Het programma van toetsing en afsluiting (PTA) in het vmbo*. Stichting Platforms vmbo, juni 2019. [\[link\]](#)
- Informatie van de SLO: <https://www.slo.nl/handreikingen/vmbo/handreiking-se-ned-vmbo/pta/>
- Analyse 11 PTA's, 5 daarvan van scholen die met Blink Nederlands werken.

We benadrukken dat het om **voorbeelden** gaat. We kunnen als methodemaker op geen enkele manier het PTA van scholen voorschrijven. Scholen bepalen zélf welke onderdelen opgenomen worden in het Schoolexamen, bepalen zélf de inhoud van die onderdelen, de toetsvorm, het afnamemoment, de weging en de herkansingsmogelijkheden.

Voorbeeld-PTA's klas 4 (vmbo)

PTA Nederlands Leerweg: vmbo-gt Klas 4 2024 - ...						Methode: Blink Nederlands		
Klas	Toetscode	Eindtermen/deeltaken <i>Wat moet je kennen en kunnen?</i>	Inhoud schoolexamen <i>Wat moet je hiervoor leren/doen?</i>	Datum afronding	Toetsvorm	Duur	Herkansing	Weging
4		K2/K4/V3	Kijk-/luistervaardigheid: vragen bij video <i>(De Reddende Rechter)</i>		schriftelijke opdracht			
4		K2/K4/K5/K6/V2	Leesvaardigheid: leestoets <i>(Lezen 7)</i>		schriftelijke toets			
4		K1/K7/V2	Schrijfvaardigheid ¹ : artikel <i>(Schrijven 7, Werkwoordspelling 3 + app Werkwoordspelling)</i> (Woordenboek toegestaan.)		schriftelijke opdracht			
4		K2/K3/K4/K5/V2/V3	Spreekvaardigheid ² : betogend filmpje <i>(Spreken 4)</i>		mondelinge opdracht			
4		K8	Fictie: verwerkingsopdracht bij 3 novelles <i>(Fictie 4)</i>		schriftelijke opdracht			
Berekening eindcijfer schoolexamen:								

Let op: Leesvaardigheid en schrijfvaardigheid zijn geen verplichte SE-onderdelen. Je kunt eventueel ook de methode-onafhankelijke referentietoetsen als SE-toets inzetten (Leesvaardigheid 7, Schrijfvaardigheid 4, Taalverzorging 7)

¹ Alternatieve schrijfopdrachten: a) gedocumenteerd schrijven op basis van inhoud *Lezen 7*, b) eindproduct *Selfie*.

² Alternatieve spreekopdracht: groepsdebat *Spreken 4*, of mondeling in *Fictie 4*, *Het schoolexamen*.

PTA Nederlands Leerweg: vmbo-k Klas 4 2024 - ...				Methode: Blink Nederlands				
Klas	Toetscode	Eindtermen/deeltaken <i>Wat moet je kennen en kunnen?</i>	Inhoud schoolexamen <i>Wat moet je hiervoor leren/doen?</i>	Datum afroning	Toetsvorm	Duur	Herkansing	Weging
4		K2/K4	Kijk-/luistervaardigheid: vragen bij video <i>(De Reddende Rechter)</i>		schriftelijke opdracht			
4		K2/K4/K5/K6/V2	Leesvaardigheid: leestoets <i>(Lezen 7)</i>		schriftelijke toets			
4		K1/K7	Schrijfvaardigheid ³ : artikel <i>(Schrijven 7, Werkwoordspelling 3 + app Werkwoordspelling)</i> (Woordenboek toegestaan.)		schriftelijke opdracht			
4		K2/K3/K4/K5	Spreekvaardigheid ⁴ betogend filmpje <i>(Spreken 4)</i>		mondelinge opdracht			
4		K8	Fictie: verwerkingsopdracht bij 2 of 3 novelles <i>(Fictie 4)</i>		schriftelijke opdracht			
Berekening eindcijfer schoolexamen:								

Let op: Leesvaardigheid en schrijfvaardigheid zijn geen verplichte SE-onderdelen. Je kunt eventueel ook de methode-onafhankelijke referentietoetsen als SE-toets inzetten (Leesvaardigheid 7, Schrijfvaardigheid 4, Taalverzorging 7)

³ Alternatieve schrijfopdrachten: a) gedocumenteerd schrijven op basis van inhoud *Lezen 7*, b) eindproduct *Selfie*.

⁴ Alternatieve spreekopdracht: groepsdebat *Spreken 4*, of mondeling in *Fictie 4, Het schoolexamen*.

PTA Nederlands Leerweg: vmbo-b Klas 4 2024 - ...				Methode: Blink Nederlands				
Klas	Toetscode	Eindtermen/deeltaken <i>Wat moet je kennen en kunnen?</i>	Inhoud schoolexamen <i>Wat moet je hiervoor leren/doen?</i>	Datum afronding	Toetsvorm	Duur	Herkansing	Weging
4		K2/K4	Kijk-/luistervaardigheid: vragen bij video <i>(De Reddende Rechter)</i>		schriftelijke opdracht			
4		K2/K4/K5/K6/V2	Leesvaardigheid: leestoets <i>(Lezen 7)</i>		schriftelijke toets			
4		K1/K7	Schrijfvaardigheid ⁵ : artikel <i>(Schrijven 7)</i> (Woordenboek toegestaan.)		schriftelijke opdracht			
4		K2/K3/K4/K5	Spreekvaardigheid ⁶ : betogend filmpje <i>(Spoken 4)</i>		mondelinge opdracht			
4		K8	Fictie: verwerkingsopdracht bij 2 novelles <i>(Fictie 4)</i>		schriftelijke opdracht			
Berekening eindcijfer schoolexamen:								

Let op: Leesvaardigheid en schrijfvaardigheid zijn geen verplichte SE-onderdelen. Je kunt eventueel ook de methode-onafhankelijke referentietoetsen als SE-toets inzetten (Leesvaardigheid 7, Schrijfvaardigheid 4, Taalverzorging 7)

⁵ Alternatieve schrijfopdrachten: a) gedocumenteerd schrijven op basis van inhoud *Lezen 7*, b) eindproduct *Selfie*.

⁶ Alternatieve spreekopdracht: mondeling in *Fictie 4, Het schoolexamen*.

Lessenseries van leerjaar 4 (vmbo)

Voor uitgebreidere informatie over de lessen en stof die overgeslagen kan worden: zie factsheets bij de algemene documenten van de lessenseries.

Lessenseries leerjaar 4	Soort	Inhoud	Belangrijkste vaardigheden	Aantal lessen	Afsluiting + beoordeling
DE REDDENDE RECHTER 	Verhaal	Luc mag een promotiefilm maken voor een boksevent en gebruikt de film voor iets heel persoonlijks. Hierdoor krijgt hij een conflict met zijn opdrachtgever die hem ook nog eens beschuldigt van plagiaat. De Reddende Rechter moet uitkomst bieden. <i>Auteur fictie: Theo Kuijpers</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (fictiefragmenten, e-mail, bericht, instructie, artikel, website) - Schrijven (e-mail (vmbo-b/k), e-mail beoordelen (vmbo-gt), toon, feedback, aantekeningen, slotpleidooi (vmbo-k/gt)) - Spreken/gesprekken (argumentatie, klassengesprek, slotpleidooi (vmbo-k/gt)) - Kijken/luisteren (grondig en kritisch kijken en luisteren filmpjes, geluidsfragmenten, vragen beantwoorden) 	5 x 50 min. vmbo-b: 4 x 50 min.	Eindopdracht: <ul style="list-style-type: none"> - video of tekst slotpleidooi (vmbo-k-gt) - verdediging van een partij (vmbo-b) - vragen bij video (alle niveaus) Beoordeling vmbo-b (PTA kijken/luisteren): <ul style="list-style-type: none"> - les 1, opdracht 2, 3 en 4; les 2, opdracht 4; les 3, opdracht 4; les 4, opdracht 1 en 4 Beoordeling vmbo-k (PTA kijken/luisteren): <ul style="list-style-type: none"> - les 1, opdracht 2, 3 en 4; les 2, opdracht 4; les 3, opdracht 4; les 4, opdracht 1; les 5, opdracht 1 (formulier) en 4 Beoordeling vmbo-gt (PTA kijken/luisteren): <ul style="list-style-type: none"> - les 1, opdracht 2, 3 en 4; les 2, opdracht 4; les 5, opdracht 1 (formulier), 2 en 4 Zie PTA-formulier (lesdocumenten bij les 1).
LEZEN 7 	Cursus	De lessenserie gaat over de schrijver Joseph Oubelkas en het thema 'onschuldig vastzitten'. Leerlingen verdiepen hun kennis over tekststructuur, zinsverbanden en signaalwoorden. Veel opdrachten zijn gericht op het examen, maar het gaat niet om droge examenoefening.	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (grondig lezen, tekststructuur, zinsverbanden en signaalwoorden, functies van alinea's, vragen bij een tekst, betrouwbaarheid van een tekst) - Schrijven (poster (optioneel)) - Spreken/gesprekken (argumentatie, klassengesprek) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	5 x 50 min. 1 x 50 min. (toets)	Eindopdracht: <ul style="list-style-type: none"> - een duo-race - poster (optioneel) Beoordelingsmogelijkheid (PTA lezen): <ul style="list-style-type: none"> - afsluitende toets
SCHRIJVEN 7 	Cursus	In deze cursus ontwikkelen leerlingen zich tot schrijvers die op basis van kijk-, luister- en leestaken zelf verschillende genres teksten kunnen schrijven. De thema's gender en geld staan in deze cursus centraal.	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (fictie, artikel, samenvatten, informatie zoeken, instructieve teksten) - Schrijven (artikel, betoog, argumentatie, interview, online formulier, instructie, alinea-indeling, signaalwoord, lay-out, aantekeningen) - Spreken/gesprekken (feedback) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	5 x 50 min.	Eindopdracht: <ul style="list-style-type: none"> - artikel - stappenplan Beoordelingsmogelijkheden (PTA schrijven): <ul style="list-style-type: none"> - artikel (formulier) - stappenplan (formulier)

Lessenseries leerjaar 4	Soort	Inhoud	Belangrijkste vaardigheden	Aantal lessen	Afsluiting + beoordeling
FICTIE 4 	Cursus	De cursus bestaat uit: <ul style="list-style-type: none"> - Introductie - 5 nouvelles (keuze) - Literaire termen - Het schoolexamen Nouvelles: <ul style="list-style-type: none"> - Eva Burgers, <i>Dwaalspoor</i> - Buddy Tegenbosch, <i>Airborne</i> - Maren Stoffels, <i>Maas K.</i> - Judith Visser, <i>Rijden voor Reza</i> - Rom Molemaker, <i>Het Narrenschip</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (fictie: herhaling vijf pijlers (gebeurtenissen, personages, perspectief, spanning en tijd + literaire termen)) - Schrijven (formulier, verwerkingsopdrachten, collage (optioneel)) - Spreken/gesprekken (gesprek, mondeling SE (optioneel)) 	flexibel, (afhankelijk van je keuzes) <i>Introductie:</i> 1 x 50 min. <i>Nouvelles:</i> Dwaalspoor: 3 x 50 min. Airborne: 4 x 50 min. Maas K.: 3 x 50 min. Rijden voor Reza: 3 x 50 min. Het Narrenschip: 5 x 50 min. <i>Literaire termen:</i> 2 x 50 min. <i>Het schoolexamen:</i> 4 x 50 min.	Eindopdrachten (minimaal 2 nouvelles + Het schoolexamen): <ul style="list-style-type: none"> - collage - diner - ranking - afbeeldingen Beoordelingsmogelijkheden (PTA fictie) <ul style="list-style-type: none"> - De vier overkoepelende opdrachten kunnen mondeling (diner, ranking, afbeeldingen) of als product (collage) worden afgenomen. - Daarnaast kan de schriftelijke belevingsopdracht (voor elke novelle dezelfde), ingezet worden als handlingsdeel en toegevoegd worden aan het leesdossier. Zie cursusbeschrijving voor toelichting op o.m. niveau en inhoud van de nouvelles.
SPREKEN 4 	Cursus	De leerlingen overtuigen elkaar met behulp van een kort filmpje. Ze analyseren verschillende manieren van overtuigen, oefenen met argumenteren, zoeken goede bronnen, formuleren een goede stelling en maken een draaiboek voor hun filmpje.	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (teksten zoeken, selecteren en lezen) - Schrijven (draaiboek, bronvermelding) - Spreken/gesprekken (klassengesprek, argumentatie, discussie, onderwerp, stelling formuleren, pitch, opbouw, filmpje, feedback) - Kijken/luisteren (filmpjes) 	5 x 50 min. Extra: groepsdebat	Eindopdracht: <ul style="list-style-type: none"> - betogend filmpje Beoordelingsmogelijkheden (PTA spreken): <ul style="list-style-type: none"> - filmpje (<u>formulier</u>) - groepsdebat

Lessenseries leerjaar 4	Soort	Inhoud	Belangrijkste vaardigheden	Aantal lessen	Afsluiting + beoordeling
EXAMENTRAINING 	Cursus	Alle examenonderdelen worden in een of meer lessen aangeboden. Leerlingen analyseren het examen, verwerven kennis over de soorten vragen, krijgen hier tips en uitdagende opdrachten over en krijgen inzicht in wat er verwacht wordt en hoe ze verder kunnen oefenen.	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (vraagtypen en tekstsoorten, toegespitst op niveau, zoekend lezen (vmbo-k)) - Schrijven (artikel, e-mail) - Spreken/gesprekken (overleg, klassengesprek) - Kijken/luisteren (kijk-/luisteropdracht examen (vmbo-b/k)) 	10 x 50 min. (flexibel) vmbo-b: 8 x 50 min. (flexibel)	Geen.
SELFIE 	Vrije ruimte	Een selfie is zo gemaakt. Elke leerling kan een duckface opzetten en een filtertje eroverheen gooien. Maar hoe presenteert je jezelf in een professionele omgeving? Werkt een klassieke brief met cv nog wel? Of moet je jezelf ook op de arbeidsmarkt multimediaal kunnen presenteren?	<ul style="list-style-type: none"> - Lezen (sociale media) - Schrijven (formulier) - Spreken/gesprekken (klassengesprek, verzoek, feedback) - Kijken/luisteren (filmpje) 	5 x 50 min.	Eindopdracht: - een eigen presentatie op een van de sociale media (les 3-4) en het presenteren hiervan (les 5) Beoordelingsmogelijkheid: - presentatie op sociale media (<u>formulier</u>)
SPELLINGAPP 	Vrije ruimte	Leerlingen kunnen gericht de onderdelen van spelling oefenen die ze niet voldoende beheersen.	- Taal (klinkerbotsing, lange en korte klanken, van meer woorden één woord maken, wel of geen -n aan het eind van een woord, woorden met en zonder hoofdletters, leestekens bij zinnen, klemtonen en uitspraaktekens, opzoekwoorden)	(flexibel)	Beoordelingsmogelijkheid: - Advies: je kunt de beoordeling van spelling het best koppelen aan een schrijfopdracht.
WERKWOORD-SPELLING + APP 	Vrije ruimte	Lessen + app werkwoordspelling op 3 niveaus. Leerlingen leren stap voor stap de werkwoordsvormen correct te spellen. De facultatieve lessen kunnen klassikaal gegeven worden; in de app kunnen leerlingen op hun eigen niveau oefenen en de uitleg lezen.	<ul style="list-style-type: none"> - Taal (spelling persoonsvorm tt, persoonsvorm vt, deelwoord; op niveau 1, 2 en 3) - Schrijven (spiekbriefje) 	(flexibel)	Beoordelingsmogelijkheden: - Toets